

UDVARHELYI HIRADÓ

SZÉPIRODALMI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fill. — Községek-, körjegyzők- és tanítóknak
egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Becsek Aladár.

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. — Megjelen hetenként egyszer, vasárnap.
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

A tanév küszöbén.

Minden nemzetnek, hogy a különböző pályákon igényelt alapismereteket megszerezze, különböző irányu és berendezésű iskolákra van szüksége. A hányfélek az életpályák, annyifélék az iskolák s a míg az életpályák különbözők lesznek, addig egységes iskolát létesíteni alig lesz lehetséges. Egységes az iskola csak addig lehet, míg arról van szó, hogy az ember szellemi erői fölkeltsessenek és az életben szükséges alapismeretek megszerzésére eszközökkel elláttassanak. Ez az iskola, bármily életpályára készüljön valaki, mindenkire nézve nélkülözhetetlen, és ez: az elemi iskolában nyert tanítás.

Aki fiának az elemi osztályokban elérhető tudásnál magasabb foku képzettséget óhajt adni, az beadja gyermekét a gimnázium, reál- vagy pedig a polgári iskola első osztályába. S itt áll be amaz első felelősségteljes időszak, midőn el kell határoznia a szülőnek: mely iskolába adja gyermekét? Itt állanak elő az első nehézségek, mert a gyermeknek elmebeli képességeit, tehetségeit, hajlamait még ifjukorában is felismerni amily nehéz feladata a szülőknek, ép oly fontos követelmény a gyermek jövő életpályájának megválasztásánál.

Sajnos, hogy a legtöbb szülő ezt a követelményt, gyermeke középfoku taníttatásának megkezdésekor teljesen figyelmen kívül hagyja. Teszik pedig ezt leginkább azért, mert nincsenek tisztában a különböző irányu iskolák sajátos céljaival, amelyek jellegök szerint más-más tehetségeket és képességeket megkövetelnek.

Azért nem tartjuk feleslegesnek az iskolázató szülők mihez tartása végett figyelmüket azokra a tanintézetekre fölhívni, amelyek mindennapi, rendszeres oktatásban részesítik növendékeiket és amelyek különböző irányuk és céljuk szerint valamely értelmiségi vagy pedig gyakorlati foglalkozások előkészítői gyanánt tekinthetők.

A gimnázium és reáliskola a szorosán vett tudományos pályák előkészítői. Ezek szolgáltatják a magasabb szakpályák: a jogi, orvosi, mérnöki, papi, tanári pályákon való kiképzés és előhaladás feltételeit, bizonyos foku általános műveltséget. S minthogy nevezett középiskolák ezt a célt nem annyira gyakorlati ismeretek közlése, mint inkább az ész és értelem fejlesztése, tehát alaki képzés által akarják elérni, azért nagy hibát követ el az a szülő, aki fiát gyakorlati pályára szánta és ennek ellenére valamely középiskola négy osztályát végezteti vele, mert négy éven át legalább felerészben oly dolgokkal foglalkozott, melyeknek jövő életpályáján felette kevés hasznát veszi. Az a szülő tehát, aki fiát nem a tudományos pályának szánta, hanem a praktikus életre akarja nevelni, akinek gyermeke kereskedői, ipari vagy pedig gazdasági pályára kíván lépni, fordítsa figyelmét amaz iskolák felé, amelyekben ezen jövő élethivatásukra előkészítettnek. Ilyen iskolák szakoktatással összekötve: az ipar-, kereskedelmi és gazdasági iskolák; szakoktatás nélkül pedig a polgári iskolák. Ezek mind a gyakorlati élet szükségleteit szolgálják, azok követelményeihez mérten vannak kiválasztva tantárgyaik és megállapítva tananyaguk.

A különböző iskoláknak ilyenformán külön sajátos irányai és céljai lévén, csak sajnálni lehet, hogy a szülők mind ennek daczára nem veszik azokat fiaik jövő élethivatásának megállapításánál kellő figyelembe. Ez az országszerte észlelhető jelenség leginkább a szülőknek hibásan alkalmazott konzervatizmusára, a megsokkotságra vezethető vissza, amennyiben nem is képzelhetik, hogy magasabb képzettség másutt, mint a reáliskolában vagy a gimnáziumban megszerezhető volna. Sokszor a lakóhely által esetleg nyújtott előnyök befolyásolják a szülőket elhatározásukban, amennyiben oly szülők, akiknek lakóhelyén valamely középiskola van, mindig leghajlandóbbak fiaikat tudományos pályára adni, ha a fiának nincs sem kedve, sem tehetsége hozzá. Innen van azután, hogy igen sok szülőt keserű csalódás éri gyermekeiben s hogy társadalmunk proletáriátusa lesz. Ilyen proletáriátus pedig már is fölötté sok van. Panasz és elégtelenség hangzik felénk mindenfelől; a tisztviselők sanyaru helyzetéről nem is szólva, keserű panasz foglaltatik mindenütt, ahol csak az intelligencia él, hat és munkálkodik. Hogy az értelmiségi pályák is válságba jutottak, annak okai sokfélék és olyanok, amelyeknek elhárítására nagyobb állami akciókra és társadalmi reformra van szükség, nehogy a baj még inkább súlyosodjék. Az államnak új keresetforrásokat kell nyitnia az ipar és kereskedelem fejlesztése, fellendülése és térfoglalása által. A társadalomnak pedig támogatnia kell az államot ebben a munkájában. Fejlett ipar és virágzó kereskedelem százezreit képes eltartani az értelmiségnek.

Apja fia.

(Elbeszélés.)

— Irta: Tartsafalvi Pálffy Aladár. —

Josefstadtnak komor falai ridegen bámulnak a nagy messziségbe. Oh, ti falak, ha tudátok, ha éreznétek, mennyi hazafi szívet rejtetek el ott, messze távol a szeretett hazától, oh hogy omlanatok össze, hogy szabaduljanak a szabadságért sebekkel telt rabok.

De ti nem érzitek!

Ti nem tudjátok!

Szomoruan sétál egy rab a vár egyik felre eső részében, mintha számíthatná a napok, nem, az évek számát, a mi még hátra van.

Oh, mert oly hosszú 15 esztendő azért, amiért életét is szívesen feláldozta volna.

De itt! És rab!

Néha-néha felnéz az égre, mintha Istentől várná szabadulását. Oh, mert fáj nagyon, hogy ott kellett hagyja fiát és feleségét, kiket pedig oly nagyon szeret.

Nem a rabság, hiszen hazájáért szenved, hanem a távolság, felesége és gyermeke, azok, miért ő oly bus, olyan szomorú.

Ilyenkor pedig jobb a szabadulás, melyet Isten mér aggnak, ifjunak, gazdagnak, szegénynek egyaránt — a halál.

De mégis visszatartja valami, hogy ő még szabad lesz valaha és keblére öleli majd azokat, a kiket úgy szeret és meglátja szabad hazáját, melyet úgy imád. Szegény, szegény rab! Szabad hazát remélsz! Hisz akkor te nem itt ülnél oly szomoruan.

Te még nem tudod, hogy tábornokaid bitófán haltak el! Te még nem tudod, hogy a jó hazafi sorsa börtön és bitó!

Igy, így Székely Péter, te ifju öreg, te Josefstadti rab!

— Mikor ütsz már megváltás órája? Oh, mikor látom viszont azt a szép hazát, mikor lesz már vége szenvedéseimnek? Hisz én nem vétettem senkinek! Hogy úgy szerettem hazám, ez még nem oly nagy véték. Miért szenvedek, miért szenvedtetsz Megváltó engemet? Igaz, hiszen te is igazságért ontottad véredet.

Imádságra kulcsolta kezét és indult czellája felé, mert már vége volt a sétának, csengettek.

Bezárult az élőhalottak sirjának, börtönének ajtaja mögötte.

Aztán gondolkodhatott és remélhetett szabadulást!

Uj rabszállítmány érkezett Erdélyből.

Sok, sok hazáját szerető rab érkezett megint, rongyosan, mezitláb, úgy ahogy kitartott a ruha. Erdélyből a messze Josefstadtba.

Az új rabokat a régiekkel párosával láncolták össze, hogy ne szökhessenek!

— Oh te véletlen! Öreg sas mellé fióka, hadd tanítsa repülni.

Szállt is a gondolat, repült vissza a szép hazába, a szép Erdélybe.

Székely Péter is, a régi rab, egy ujat kapott maga mellé. Oly jól esett neki.

Csodálatos vagy te szív! Szerelmedet, igaz szerelmedet mélyen zárod, hogy arról ne tudjon senki se, fájna, ha más is tudná édes titkodat. És ha fájdalom gyötör, oly jól esik egy résztvevő kebel.

Csodálatos vagy te kis busdarab. Jól esett az öregnek is új hirt hallani hazájáról.

Hallott, de szomorut.

Mint a szerelmes szív, ha roszt hall, a kiért lángol, úgy szorult össze a székely szíve is.

— Ugy van biz az öreg bajtárs, a 13 tábornokot felakasztották már régen. Kossuth és a hősök egy része külföldre menekült, más részét besorozták osztrák katonának vagy bujdosik hazájában hazátlan. Falvaink, városaink telve osztrák zsoldosokkal s ha valaki kiejti a szent haza vagy szabadság nevét, elég ok arra, hogy valamely osztrák vár kazamatáiban fejezze be életét. Szomorú, elhagyatott minden. Oh de más volt akkor, tudja-e, emlékszik-e, mikor Bem apó vezette ott messze a székelyeket. Oh, hogy én is nem lehettem akkor ott, oh hogy én is nem onthattam vérem a szűz Máriás zászló alatt.

Vérpiros volt az arcza a tüztől az ifju rabnak. Oh te székely hazaszerető.

— És aztán... aztán no még — akadozott az öreg székely — mondj még, mondj, oly jól esik nekem, ha szomorut is, de hirt hallani, oh mond, miért kerültél ide?

— Ne kérdezze bátya. Mi is küzdeni akaránk, mi is vérünket akarók ontani a hazáért, de elárult egy székely ember...

— Hogy még a faja is átkozott legyen...

— Igen, elárult egy székely s restellem, hogy közülünk ilyen is került. Aztán összefogdostak. Vallattak, kioztak Szebenben, Vásárhelyt pedig felakasztották a mi drága vezéreinket.

— Kiket, kiket? — szólt lázasan az öreg.

— Török, Gálffy és Horvátot.

— Oh, az az áldott Török, az a jószágos tanár. Hogy Isten átka legyen hóhérain. Oh az a derék ember, mintha most is hallanám szavát. Én is voltam tanítványa. De mondja csak honnan való, öcsém.

Vajha figyelemmel lennének a szülők most a tanév küszöbén mind arra, ami gyermekük értelmi fokának, képzettségének és hajlamainak szempontjából üdvösebbnek, azoknak boldogulását tekintve, célravezetőbbnek mutatkozik.

N.

A közgazdaság és a közoktatás.

Szent borzalommal fognak tiltakozni a közoktatásügy intézői azon merénylet ellen, hogy összeköttetésbe hozzuk a közgazdaságot a közoktatással. Feltételezzük az illetők felháborodását azért, mert habár 1867. óta közoktatásügyünk gyakorlati irányvá tételén sokat furtak-faragtak, az még sem jutott eszébe senkinek sem, hogy az ifjuság lelkében talán fel kellene ébreszteni a közgazdasági kérdések iránt való érdeklődést is s el kellene őket látni olyan ismeretekkel, amelyeknek birtokában képesek a közgazdasági elméleteket egymástól megkülönböztetni és a technikus terminusokat helyesen alkalmazni. Megelégedtek azzal, hogy a jogegyetemen és jogakadémiákon állítottak fel tanszékeket a közgazdasági ismeretek úgy, ahogy elsajátíthatására, de mivel nem minden ember válik jogászsá, akik más életpályákon szolgálják a közügyet, épp annyit értenek a közgazdasághoz, mint a hajdu a harangöntéshez.

Innét van, hogy a lapok közgazdasági rovatában foglaltakat senki sem olvassa, hogy a közgazdasági szaklapok csakis a szorosan vett szakemberek előtt ismereteseek és kellő társadalmi műveltséggel bíró emberek is dobálóznak a merkantilizmus, agrarizmus, utilitarizmus, stb. felkapott jelszavakkal, a nélkül, hogy legcsekélyebb fogalmuk is volna ezek tulajdonképpeni jelentőségéről. De ez a kisebbik baj; nagyobb baj ennél az, hogy nemcsak a társadalom szélesebb rétegei, de az intéző körök sem tanúsítanak kellő érdeklődést a közgazdasági politika iránt és azt teljesen alárendelik minden egyéb politikának, sőt a közgazdasági intézmények is csak annyiban ébresztenek érdeklődést, amennyiben ily intézményektől valamely vidék, város vagy érdekeltégi csoport közvetlen hasznót vár. Ujjonnan kelendők, keletkezett részvénytársaságok részvényei csak akkor ha sikerül a nagyközönséggel elhitetni, hogy a vállalat mindjárt kezdetben dus jövedelmet hoz be a részvényeseknek.

— Martonosi, bátyám. És hogy megismerjük egymást — hiszen úgy látszik, együtt fogjuk eltölteni életünket, míg Isten jó voltából esszük a rabkenyeret — az én nevem Székely László.

— Fiam, édes egyetlen fiam... hát anyád... az a drága?

— Apám, édes apám!

Apa és fia, öreg és ifju rab, egymás nyakába borulva, sirva önvendettek a szomorú, de jól eső vizionlátásnak és e drága véletlennek.

— Hát anyád, az én drága Rózám.

— Rab ő is Szebenben! Nemsokára itt lesz ő is.

— Őt én nem... látom... soha. Oh, hazám hóhérai. Átok... átok... a hű... hit... hitves átka rajtatok, fiam... a derekam... őrizd... míg ki... kibontjátok.

Összeesett és fia karjai között visszaadta lelkét a mindennek Teremtőjének, kinek dolgai kifürkészhetetlenek.

Ágya szélén ült az ifju, rabtársával a halottal, az édes apával összelánczolva.

Éreztetek-e fájdalmat valaha? Rab fiunak rab apjával, a halottal összelánczolva ülni!

Kisirta magát! Aztán eszébe jutottak apja utolsó szavai.

Megnézte derekát. Oda volt csavarva az egyik székely honvéd zászlóalj zászlója piszkosan, lyukasan, amint az ütközetekben vezette győzelemről győzelemre honvédeinket.

Levette, saját dereka körül csavarta, de előbb a boldogságos szűz előtt, mely minden csatán elől lobogott, egy imát mondott az elhunytért, szép hazájáért és édes jó anyjáért.

Igy történt ez réges-régen!

De folytatása is van! Beteljesült az öreg jóslata! Ott lobogott a rongygyá lőtt zászló Garibaldinál és vezette vészben, viharban a magyar légiót az ifju Székely Laczi kezében, kit egyik ütközetben egy golyó talált elbukva és megcsonkította a szent jelvényt és csak egy szót ejtett még ki ajkán: „Előre!”

Vajjon mi tudnánk-e ilyenek lenni?!

Sokat beszélnek és irnak például mostanában a *hazai ipar fejlesztésének* fontosságáról, de e célra a pénzt mindenki a külföldről várja, mert a priori meg vagyunk győződve arról, hogy a mi közönségünk zsebéből nagyobb szabású gyáralapítási akció céljára szükséges pénzt nem lehet kiszivattyuzni. Nem azért, mert nincs, hanem azért, mert a közönség nem fekteti pénzét ipari vállalatokba, tapasztalásból tudva, hogy e vállalatok kezdetben semmit sem vagy csak igen keveset jövedelmeznek. De ha az elmék közgazdaságilag volnának iskolázva, minden tanult ember belátná, hogy az iparvállalatoknak Magyarországon szép jövőjük van; mindenki képes volna a kedvező konjunkturákat felismerni s tudná azt, hogy a befektetett tőke aránylag rövid idő után meghozza gyümölcsseit.

A közgazdasági ismereteknek általánosítása esetén elszoknánk attól is, hogy a társadalmi tevékenységet örökké az államra hárítsuk. Az állam építen vasutakat, nyisson bányákat, emeljen gyárat, ásson csatornákat s mikor mindezt megtette, mert más nem akarta megtenni, akkor szidjuk, hogy miért kaparítja magához a dus jövedelmet hajtó vállalatokat s miért csinál konkurrenciát a saját polgárainak.

Ha tehát a közoktatást valóban praktikussá óhajtjuk tenni, be kell vonnunk annak keretébe a közgazdasági ismeretek terjesztését s a gazdasági érzék fejlesztését. A *népiskolákat* sem vesszük ki; itt az olvasókönyvek útján kellene elsajátíttatni azon általános érdekű és közhasznú gazdasági ismereteket, melyek az egyszerű paraszt embert is anyagi érdekeinek kellő érvényesítésére s a fehérnek a feketétől, a hitegetésnek a valóságtól való megkülönböztetésére képesítik. A *középiskolákban* pedig már rendes tantárgyként kell a közgazdaságtannak szerepelnie; bizonyosan van ennek annyi értéke, mint a szónoklattannak vagy a verstannak s még néhány tantárgynak azok sorából, amelyeket pusztán azért tanítanak, hogy az érettségi vizsga letétele után legyen mit elfelejteni. A történelmi tantárgyakat is kapcsolatba kellene hozni a közgazdasági ismeretek elsajátítására való törekvéssel; a sok ütközetek, véres forradalmak, királygyilkosságok zürzavaros egyvelegébe be lehetne ékelni a közgazdasági elméletek keletkezésének, fejlődésének és hatásának, a gazdasági viszonyok és intézmények alakulásának történetét is, míg az irodalomtörténet csak nyerne értékben, ha a jelesebb közgazdasági írók műveit, azok célját s irodalmi működésük eredményét is feltüntetné.

A közoktatás ily módon való kiegészítése után után 2—3 évtized múlva egészen más alakot öltene a közgazdasági jellegű kérdések tárgyalása. Községi és törvényhatósági gyűlésekben nem hallanánk annyi zöldet, sőt az országgyűlési képviselők egy része sem burkolná be néma hallgatásba s fel sem vevő közömbösségbe e téren való tudatlanságukat. A nép vezérlésére és felvilágosítására hivatott tisztviselők, pártvezérek, papok, tanítók stb. képesek lennének a közvagyonosodás eszközeit és módjait megismertetni, azok igénybevételére iránt a közérdeklődést felébreszteni s a nép is megértene őket, mert az iskola előkészítette a közgazdasági eszmék befogását.

Irodalom.

Magyarország a XIX-ik században írásban és képekben, szerkesztője és kiadója Pálffy Ferencz budapesti ügyvéd. Pálffy óriási munkát végzett az adatok gyűjtése, az anyag megválogatása és a remek szép illusztrációk megszerzésével. Valóban dicsőművet kap az előfizető, a ki füzetekenként összegyűjti s így alig érezhető pénzösszeggel szerzi meg, mert a havonként megjelenő füzetek ára egy korona. Az egész világ történelmét öleli föl a munka, visszapillantást vetve az ó-kortól kezdve minden jelentősebb eseményre s ezzel párhuzamosan tárgyalva a XIX-ik század történelmét érdekes, vonzó és tárgyilagos előadásban. Hogy némi fogalmat adjunk az érdeklődőknek, főlemlítjük, hogy az utolsó füzet 45 színben nyomott illusztráción kívül XIII. Leó pápát adja műmellékletül. A diszes mű iránt érdeklődők forduljanak Pálffy Ferencz címére: Budapest, VII., Erzsébet-körút 29.

Művészet címre változtatta át nevét a Magyar Művészet című félév óta fennálló havi folyóirat s e változással kéthetenként megjelenő művészeti lap lett. Ez ujtással még hathatósabban kívánja szolgálni művészeti ügyeket s az új formában e művészeti képes lap, melynek szerkesztője Cs. Szabó Kálmán,

főmunkatársa Beniczky Lenke, igen gazdag tartalommal jelent meg. Előfizetni a kiadóhivatalnál lehet: Budapest, VI., Vörösmarty-utca 42. sz. Előfizetési árak: félére 8 korona, egy szám ára 80 fill. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal.

A kínai császárné kivégzése. Az immáron kézre került s az európai csapatok fogságában levő kínai anyacsászárnőt halálra ítélték. Mielőtt a kivégzés megtörténne, a német császár sürgönyileg intézkedett, hogy a császárné kivánságát teljesíteni kell. Megkérdezték tehát a keresztének nagy gyűlöljét, hogy mi az utolsó kívánsága, mire a császárné így felelt: „Hallom, hogy Budapesten van egy kitűnő élelzap, melynek „Mátyás Diák” a címe. Erre fizessenek elő. Mi ehhez a kábelen érkező hírhez csak azt jegyezzük meg, hogy a „Mátyás Diák” előfizetési ára negyedévre 3 korona és hogy a kiadóhivatal (Budapest, Sarkantyus-utca 3) szívesen küld mutatványszámot.

A „Budapest” egyik legrégebbi legelterjedtebb és legolcsóbb napilapja hírlapirodalmunknak. Alkalmoszerű képekkel, 14—16 oldalon, sőt ünnepnapokon három ívben 24—30 oldalon jelenik meg. A „Budapest” vezércikkeit többnyire orsz. képviselők írják, köztük Kossuth Ferencz a függetlenségi és 48-párt nagyevű vezére. Hírei frissek és megbízhatók. Állandóan két érdekfeszítő regényt közöl, s az egyik lapszámozva könyvalakban jelenik meg. Előfizetési ára egy óra 2 korona, egész évre 24 korona. Az előfizetések a kiadóhivatalhoz Budapest, IV. Sarkantyus-utca 3 sz. a. küldendők.

Ujdonságok.

Személyi hir. Dr. *Damokos* Andor, vármegyénk alispánja, háromheti szabadságából visszatért s hivatala vezetését már átvette.

Az 1900. évi népszámlálás. A magyar királyi központi statisztikai hivatal tudvalevőleg évtizedenként szokta megejteni az országos népszámlálásokat melyek közül az utolsó 1890-ben volt. A jelen 1900 évi december 31-iki éjféli 12 óráig terjedő időt veszik alapul. A statisztikai hivatal mostanában fogott hozzá az előmunkálatokhoz, még pedig nagy erővel, a mennyiben egy külön ügyosztály a szükséges szaporított létsz. mmal sorényen dolgozik a nagy munka előkészítésén. Az ügyosztály helyiségei egy külön, a statisztikai palota udvarán e célra épített, emeletes épületben vannak. Eddigél már megállapították a különböző adatokat felölelő kérdőívek szövegét, melyeket a kinyomatás után rögtön szét fognak küldeni.

Hymen. Városunkban m. hó 26 án jegyezte el *Jakabházy* Samu, Sz.-Keresztur város főbírája, özv. *Tompa* Kálmánné kedves leányát, *Etelkát*.

Vármegyénk egyik gazdája, az európai hirre emelkedett „székely tengeri” termelője, *Szent-Királyi* Apád, ennek a tengerinek előállításáért és megismeretéseért a párisi kiállításnak arany érmet nyert. Ebben a kitüntetésben lapunk nyomdájának is van egy csekélyke közreműködő része, amennyiben nevezett gazdánknak a „székely tengeriről” szóló körleveleit, évenként 50—60 ezer példányban, magyar, német, francia és oláh nyelven, már 25 év óta a mi nyomdánk készíti s a párisi kiállítás juryje elébe terjesztett ismertetésnek diszes kiállítása is itt készült.

A zászló. A zászló szimbolum, — ezt tudni kellene mindenkinek, de sajnos, sokan nem tudják. A király 70-ik születésnapja alkalmából zászlódiszt öltött magára a város és a nehézkez középületek szinte vibrálni látszottak a zászlók lengésétől, mintha örömmükben repestek volna. Az ünnepnapoknak azonban már rég vége van, de azért elég sok házon még most is gucnyszt egy-egy árva lobogó, a mi nagy indolenciára vall és nagyon lerontja az illető háztulajdonos hazafias felbuzdulását, mert azt bizonyítja, hogy bizony a zászló kitűzésével ő náluk nem volt meg a morális indítóok, hanem egyszerűen egy sablonszerű aktus volt az. Azt azonban elfelejtette levenni és most ott piszkolódik, rongyosodik és rohad a szép piros-fehér-zöld lobogó, bosszuságára a közönségnek. Az otfelejtett zászlók jobban bosszantják az embert, mintha ki se tüzték volna őket. A zászló a házak ünneplő ruhája, tehát hétköznapiokon nincsenek helyén. Azért hát be a zászlókkal.

Megbízások. A belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök a marosvásárhelyi községi közigazgatási tanfolyamnál igazgatóhelyettesi tiszttel dr. Láni Oszkár vármegyei tisztii ügyészi helyettest, előadói tiszttel pedig az igazgatóhelyettesen kívül

Dindár Béla főispáni titkárt, Eperjessy György vármegyei főszámvevőt, dr. Fenyvessy Soma vármegyei tb. ügyészt, Gombás Gyula vármegyei alszámvevőt, Hofbauer Aurél városi főjegyzőt, Kathonay Domokos anyakönyvi felügyelőt, dr. Körmöcsy József pénzügyi titkárt, Orbán Balázs vármegyei aljegyzőt, dr. Szász Károly vármegyei tb. főjegyzőt és Szentiványi Sándor vármegyei árvaszéki ülnököt, mindegyiket egy évi időtartamra, bizta meg.

Kinevezés. A pénzügyminiszter *Medveczky* János mármaroszigeti pénzügyi fogalmazó gyakornokot a helybeli pénzügyigazgatósághoz ideiglenes minőségben fogalmazóvá nevezte ki.

Székelyudvarhely város képviselőtestülete m. hó 25-én tartott rk. közgyűlésében *Demeter* Dénes tanácsos h. polgármester vezetése mellett launya érdeklődéssel tárgyalta, az alispán átirata folytán, hogy a községi fiúiskolánál az 5-ik osztályt f. hó 1-étől felállítja, azonban arra külön tanítót nem alkalmaz, hanem a most meglevők egyikére bizza. A városi állatorvosi állás ügyében, a földmívelésügyi miniszter rendelete folytán a közgyűlés elhatározta, hogy feliratot intéz a miniszterhez, hogy a város állatorvosi állását rendszeresítse s azt ne egyesítse a megyei állatorvosi állással. Tárgysorozaton volt még a helybeli ref. egyházközség kérése a ref. leányiskola államosítása ügyében. A tárgysorozat mindössze egy pár pontból állott, a melynek letárgyalása rövid egy óra alatt megtörtént.

A budapesti „Mensa Academica Egyesület” az 1900—1901. tanév I. felére pályázatot hirdet az egyesület választmánya által betöltendő mintegy 100 ingyenes, illetve féldíjas ebédsegélyre. E helyekre csak tudomány-egyetemi hallgatók pályázhatnak. A kérvény az elnökséghez czimzendő. A kérvényekhez melléklendő: a) index v. indexmásolat (első éveseknél érettségi bizonyítvánnyal, b) a részletekre is kiterjedő szegénység bizonyítvány. A kérvények (az alapítványos helyekre is) az egyesület hivatalos helyiségében (IV., Molnár-utca 11. sz.) adandók be. A kérvények beadási határideje szept. 12. Budapesten, 1900. Nagy-Boldogasszony napján. *Az elnökség.*

Ujtás a homoródi borvíz szállítása körül. *Koncz* Ármin gyógyszerész, a homoródi borvizkut bérlelője, f. hó 1-étől kezdve, hogy az előfizetők igényeit minden irányban teljesen kielégítse, belül mázolt kőkorsókban eszközli a szállítást. Ez ujtásnak az a nagy előnye van, hogy a víz állandóan egyforma minőségű lesz és teljesen megőrzi erejét. Az ujtás daczára a víz ára tovább is megmarad, a mennyiben egy hónapra egy 4 literes korsóval házhoz szállítva 3 korona. Mindenesetre szívesen veszi a borvizhez szokott közönség ez ujtást, azonban szállítója helyesen tenné, ha a nagyközönséghez egy szigorú felszólítást bocsátana ki, hogy a közforgalomban levő korsókat és üvegeket petroleum, eczet, bor stb. vásárlásra ne használják föl s azután cseréljék vissza, mivel így aztán gyakran megtörténik, hogy a pompásan szállított víz ihatatlanná lesz s azzal ő neki okoznak kellemetlenséget.

Solymossy-féle sósfürdőbe az omnibusz járás f. hó 1-étől kezdve a következőkép történik: Oda: d. e. 1/2 10 és 10 órakor, d. u. 1/2 3 és 3 órakor. Vissza: d. e. 11 és 1/2 12 órakor, d. u. 4 és 1/2 5 órakor. A csinosan berendezett fürdőben buffé is áll a közönség rendelkezésére.

Bélhurut vármegyénkben. A mult héten az a kósza hír kelt szárnyra, hogy Nagy-Galambfalva községben e hó folyamán 10—15 nap alatt harminczan haltak el himlőben. A hír következtében dr. *Lengyel* József m. főorvos természetesen a helyszínen megjelent, hol konstataálta — s erről az alispánnak is már részletes jelentést tett — hogy a jól értesült hír annyiban bizonyult valónak, hogy Nagy-Galambfalva községben csakugyan történt halálozás, még pediglen nagyszámu, amennyiben aug. hó folyamán ott nem 30 hanem 14 csecsemő halt el, és nem himlőben, hanem heveny bélhurutban. A szám természetesen így is nagy egy 1194 lelket számláló községben, a melynek oka a szülői gondatlanságban rejlik, mivel a kisdedeket az utolsó pillanatban részesítik csak orvosi segélyben. A jelentés következtében gr. *Lázár* főjegyző, alispán helyettes, már intézkedett az ügyben is, hogy a körjegyzők a kitűzött hivatalos látogatás napját a legszigorubbantartsák be. A bélhurut, amely most a nyár folyama alatt országsszerte grasszált, itt minálunk vármegyesszerte is ijesztő arányokban lépett föl. A betegséget mindenesetre az éretlen nyári gyümölcsnek és az ivóvíznek lehet tulajdonítani, amely ellen most itt városunkban is, a

városi tisztviselő orvos szigorú vizsgálatot vezetett be és szekér számra semmisített meg a piacra behozott és eladásra szánt éretlen gyümölcsöt, a melylyel természetesen miharább eleje lesz véve a betegség tovább terjedésének.

Köszén vármegyénkben. *Lányi* Gábor h.-oklándi postamester, a zalatnai bányakapitányságtól engedélyt nyert arra, hogy Szt.-Király község határában — hol nagyobb mennyiségű kőszénre talált — kutathasson. Lányi a köszénét a községtől mintegy két és fél kilométernyire lelte, az ugynevezett Aklospatakában s kutatása kihirdetése végett a vármegyéhez beküldött kérésével egyidejűleg egy ott lelt mintaköszénét is küldött be, amely után ítélve, a kutatás megérdemli a ráfordított fáradságot, mivel szép reményekre jogosítja vármegyénket.

Szeptember. A mikor a pénteki nap véget ért, a szép és nálunk mégis lenézett szeptember vonult föl, hogy állandóságával és derűjével bevezesse az őszt. A szeptember beköszöntése Magyarországon a fürdő-szezon végét is jelenti, mert a nyaraló közönség legnagyobb része e bájos hónapot nem tartja méltónak arra, hogy üdülésre használja föl. Bár a hegyek között s a tengerek partjain minden hónapok között a szeptember a legkellemesebb s a jó idő dolgában a legállandóbb is: a fürdőzők augusztus végén seregestől rohannak haza. Szeptembernek ez az oktalan mellőzése — aminek egyébként abban is rejlik az oka, hogy az iskolákat már megnyitják — szűli azután azt, hogy a magyar fürdőhelyek igazi élete csak két hónapra terjed, amiből önként következik az is, hogy az árak magasabbak, mint az esetben lennének, ha a szezon három egész hónapig tartana. Hanem hát hiába itt minden beszéd, mert a magyarországi divat a fürdőzés dolgában szeptembert nem számítja. E tekintetben a francia divatra mit sem adnak s az egyáltalában nem nyom a latban, hogy a francia, a belga, sőt még az angol tengeri fürdőkben is a szeptember épen oly, sőt kiválóbb szezon, mint augusztus. Nálunk augusztus végével a zöm még az Adria mellől is hazahúzódik, noha a klíma maga diktálja rá az urakra és a hölgyekre a szeptembert. Szeptember javára még az utóbbi évtized sem döntött, noha az elmúlt tized minden esztendeje arról tett bizonyosságot, hogy júliussal sokkal szebbek és kellemesebbek voltak a szeptemberek leszámítva természetesen az estéket, amikor a fürdőző közönség amúgy is a vendéglőkbe és a kuszalonokba húzódik. Azok, akik mégis szeptembernek a hivei s akik augusztus elmúltával indulnak utnak a hegyek közé, az országban minden fürdőhelyet üresen találnak és pedig még az idén is, amikor pedig a fürdőhelyekre és nyaraló telepekre csodálatosan jó idő járt. Két esztendő deficitjét hozta helyre az idei nyár, daczára annak, hogy július hónapnak egyrésze borus és hűvös volt és hogy a jó idő állandósága bizonyára szeptemberre tartogatta magát. A már beköszöntött őszelő a város életét tette zibongóvá, végleg hazaszállítva a fürdőzőket s idehozva a tanuló ifjúságot.

Darányi miniszter Erdélyben. *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter — mint értesülünk — a legközelebbi napokban Erdélybe utazik több napig tartó tanulmányutra, mely összeköttetésben áll a földmívelési miniszter által tervbevett nagyobb telepítési és birtokfelosztási akcióval. A miniszter ugyanis még az idén a törvényhozás elé egy telepítési és birtokföldarabolási (parcellázási) törvényjavaslatot szándékozik beterjeszteni, mely hivatva lenne sok eddig fennálló bajon segíteni. Ugyanebből a célból a földmívelési kormány legutóbb Erdélyben telepítési szempontból rendkívül fontos nagy erdő- és birtokvásárlásokat eszközölt. Köztük megyénk határán és még nagyobb vásárlások dolgában folyamatban vannak a tárgyalások. A földmívelésügyi miniszter ezen akciója iránt politikai körökben igen nagy érdeklődés mutatkozik.

Az új huszkoronás bankjegyek. Hivatalos értesítés szerint az új huszkoronás bankjegyek még e hó 15-én kerülnek forgalomba. Az új bankjegyeket serényen készítik, mert erre az időre feltétlenül el kell készülniök. A mostani tízforintosok egy időre még forgalomban maradnak s csak 1901. január 1-étől kezdve fogják fokozatosan bevonni azokat.

A szóda bikarbona közkedvelt és elterjedt orvosság amaz urak és hölgyek táborában, akik a magyar konyhának erősen kedvelői s akik étkezés közben a mértékletességgel nem igen szoktak barátságot kötni. A gyakran bekövetkező gyomorégést ezzel csitítják el, még pedig rendszerint jó eredmény-

nyel, mert a szódadikarbonának föltétlenül biztos hatása van. Az orvosok persze már rég megállapították, hogy némely esetben a nagy szénsavfejlődés nem valami jó hatással van a gyomorra s ha az égés ellen használ is, más tekintetben károkat okoz. Ez az oka annak, hogy a gyomorégés ellen újabb és újabb szereket próbáltak alkalmazni. Most megint találtak egy olyan szert, amelyről azt hiszik, hogy be fog válni és pedig annál inkább is, mert rájöttek a módjára, hogy a gyomorban hamarosan feloldódik. Ez az új szer a magnesia usta, mely megindult a maga útján, amelyről azonban nem lehet tudni, hogy kiszorítja-e a szódadikarbonát s ha igen, hány évtized alatt.

Lóverseny Udvarhelyen.

A nyájas olvasó bizonyára még emlékszik, hogy a mult évben már bomló asztaltársaságunk a Szarkakő oldalán skiversenyt rendezett. Ez a még mindig bomlófélben levő asztaltársaság a forró nyári napok egyikén azon okos gondolatra szánta rá magát, hogy tekintettel arra, miszerint a kihalt város amúgy sem nyujt semmi élvezetet s tagjait meg ide is köti elfoglaltságuk — lóversenyeket fog rendezni.

A nyájas olvasó bizonyára azt is jól tudja, hogy a rendező bizottsággal szoros összeköttetésem vannak s minden világpostát, tánczoszort, nép- és jégünnepélyt felhasználók arra, hogy megjelenhessek asztaltársaságunk országában.

Tehát, mondom, élelmes társaságunk a forró délután elhatározta, hogy boldogasszony napján a kora hajnalban lóversenyt rendez. A bizottság megalakult s ekkor az derült ki, hogy nincsenek lovak.

— Se baj — mondá Gentel Manó ur, ki a tavasz óta hegymászónak csapott föl — se baj, azokról majd én gondoskodom; s miután orrcsüppetőjét megigazitotta, a szemétkihordók lovait a holnapi versenyhez megkerítette.

Igy hát reggel akadály nélkül tartottuk meg a versenyt. Fényes közönség gyűlt egybe, mely mindenekeelőtt megválasztotta a totalizátort. A tisztségre *Demeter* ur és dr. Szerb — kinek két foga a tavalyi versenyévés óta hiányzik — kapott legtöbb szavazatot.

Versenybíróság nem volt, mindenki önmagára szavazott. Így hát elhatároztuk, hogy külön bizottság nem is lesz, hanem kétes esetekben szótöbbség fog dönteni.

Ezek után a helybeli helyi érdekű vasut bakterét, akinek piros zászlója van, felkértük az indítói tisztségre. Miután még kijelentettük, hogy a futam eladóverseny jellegű, starthoz küldük a négy indulót. A favorit a vékonylábu Lajos volt, kőről minden gyerek tudja, hogy kitűnő lovas volt a huszárok-nál s így hat két kiló tulsúlyt is kellett a nyergébe venni.

Hosszabb kísérlet után jó start volt, melynél a hosszúlábu Lajos leghátrább maradt. A többi ló örülten vágatott a cél felé, mikor egyszerre Lajos egy csöngettyűt vett ki a zsebéből és azt kegyetlenül rázni kezdte.

Az olvasó még nem felejtette el, hogy Gentel ur a szemetes lovakat kerítette volt meg a versenyhez. Mi sem természetesebb, minthogy a csöngettyű szóra az összes indulók megállottak, vékonylábu Lajos pedig elsőnek érkezett be. A vizsgálat rögtön kiderítette, hogy a győztes ló mindkét füle be volt tömve vattával.

E kinos incidens után Czollstok ur óvást jelentett be és miután Lajos urnak nem volt annyi hive, mint a más háromnak, leszavazták.

Lajost figyelmeztették, hogy hasonló eset ismétlésekor az összes pályákról kitiltják, azután újra start volt. A lovak elindultak és újból örülten vágattak a cél felé, míg Lajos ur az utolsó helyen feküdt, 300 méter után a lovak már csak trobban mentek. Ekkor újabb botrány történt meg.

Lajos ur a verseny előtt kiderítette, hogy lova tűz esetén a tűzoltóknál vizet szállít. Mikor lova fáradni kezdett, zsebéből egy trombitát vett elő és rémesen fujta. A lónak eszébe jutott a tűzhöz való rohanás és összes erejét megfeszítve, karrierban vágatott a célzon át.

De nemcsak át, hanem tovább. Vessztül fujva nyargalt át a réti pályán, a szerencsétlen Lajos pedig rémülten kapaszkodott a sörényébe.

— Gyujtsatok föl valami házat, kiáltotta le, mert addig meg nem áll, míg tűzhöz nem ér!

Ezt nem tették meg, hanem ehelyett fölszólították a totalizátort, hogy fizessék ki a quotát mind a négy lóra, miután a bíróság belátta, hogy versenyt nem lehet rendezni.

Demeter és dr. Szerb rémülten jelentették ki, hogy ez abszurdum, de néhány erősebb hang csakhamar észreterítette. Alig kezdődött el a kifizetés, valaki azt proponálta, hogy tartsák meg az árverést.

Mind a négy elkelt. A tulajdonosok éppen haza akarták vinni paripáikat, mikor bekövetkezett a meeting óriási meglepetése.

Walczery ur ugyanis titkon feljelentést tett a rendőrséghez, amely most a szemétkihordók kíséretében visszakövetelte a paripákat.

— Teringettét! erről egészen megfeledkeztünk, szólt az intézőség és kiadta tusznak Gentel Manó urat, akiben a rendőrség az általa jól ismert Dani urra ismert. Azonban ezzel nem elégedett meg, hanem az egész társaságot előállította, kivén a vékonylábu Lajos urat, akinek a lova még egyre vágatott. A megvadult lovat csak a késő éjjeli órákban fogták meg a Székhidja környékén, hová csendes óráiban a szemetet szokta szállítani.

A társaság kissé megszontyolodva találkozott össze a kapitányságnál, ahol kijelentették egymásnak, hogy a szokásos, de elmaradt verekedést legközelebbi alkalommal mindenesetre megtartják.

Szerkesztői üzenetek.

Kéziratok nem adatnak vissza. — Névtelen levelekre nem válaszolunk.

Dr. D. Páris. Szíves felkérésére ígéretünkhöz képest eljártunk. A napokban már megkapja az erre vonatkozó bő értesítést.

T. J. H. Régi igazság az, hogy sok boldogtalan házasságot tart össze a közvélemény.

N. J. Kar. Már régen. Üdvözlét.

L. M. O—d. Kardpárbajt csak teremben? Ugyan, ugyan, hát ön is azok közé tartozik, a kik a miről nem bírnak tudomással mindjárt nagy garraal hirdetik, hogy olyan nem is létezik?

A felebarát címnek örvendő novellája egy s más okból közölhetetlen. A felebaráti szeretetről már sokat olvastunk, az ön novellája azonban fölül mul minden képzelhetőt. Hogy valaki felebarátja helyett kihuzatja a fogat, ez igazán gyönyörű. De most mit csináljon a felebarát, ha neki még tovább is fáj a foga? Azonban kivételesen cikkét megőriztük, elviheti.

G. M. P. Sorát ejtsük.

T. H. Az a bizonyos —ly, Székely volt.

Nyomatott Becsek D. Fia könyvnyomdájában.

Egy alig használt, kitűnő szerkesztői valódi angol Helical Premier Bicsikli eladó. — Csim e lap kiadóhivatalában megtudható.

Bérlet.

Székely-Udvarhelyen, a Szombatfalvi-utcában 253. házszám alatt lévő **emeletes kőházam**, kerttel, udvarral és az összes melléképületekkel együtt, 1901. április hó 24-től számitandó **3—6 évre bérbeadó.**

Az évi bérösszeg: 730 (hétszázharmincz) o. é. forint vagyis 1460 (egyezer-négyszázhatvan) korona.

Segesváron, 1900. augusztus 30-án.

Sebesi Ákos,
kir. közjegyző.

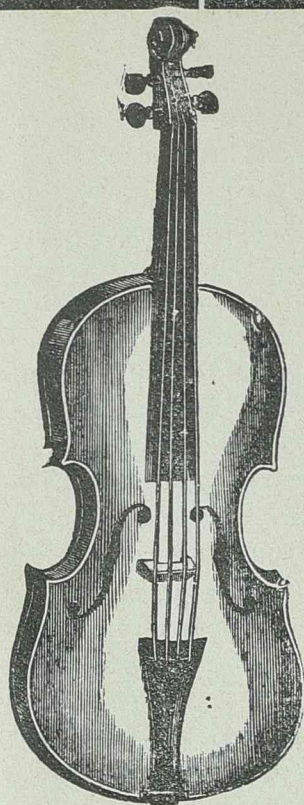
Ifj. Rápolti Károly len, kamuka (damaszt) és pamut műszövédjében egy tanoncz azonnal felvétetik.

Hirdetési bélyeg f. hó 1-étől kezdve az egyes hírlapi hirdetések, falragaszok után nem kell fizetni. Ez a nagy bélyegdíj volt az oka annak, hogy a közönségnél a hirdetés nem vált szokássá. Ezzel az ipari és kereskedelmi hirdetés céljaira főlcsabadt teljesen a publicitásnak hatalmas ereje, a mely megbecsülhetetlen szolgálatot tesz minden vállalkozónak. Az utcai hirdetések, falragaszok és reklámcédulák után darabonként járó 2 és 4 filléres bélyegdíjak is el lettek törölve. Ajánljuk lapunk hirdetési rovatát, ugyisint könyvnyomdánkat izléses kiállítású falragaszok, reklámcédulák elkészítésére a nagyközönség b. figyelmébe. Becsek D. Fia könyvnyomdája Székelyudvarhely.

Egy kitűnő hegedű

eladó.

Csim a kiadóhivatalban.

Makulatura papiros métermázsánként 7 forintért kiadóhivatalunkban eladó.

Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziaszer ellentállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik köszvénynél, csúznál, tagszagattásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment. elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házaszer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 ft. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter-cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza. RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT cs. és kir. udvari szállítók.

Sz. 11.791 - 1900.

szb.

Pályázati hirdetmény.

A nagygalambfalvi körjegyzői állásra — mely következő javadalmazással van egybekötve: Évi fizetés 800 kor., anyakönyvvezetői tiszteletdíj 200 korona, lakbér 100 kor., irodai átalány 60 korona — pályázatot nyitok.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérésüket **f. évi szeptember hó 20-áig** hozzám annál bizonyosabban adják be, minthogy a később beérkező folyamodványokat figyelembe venni nem fogom.

Székely-Keresztur, 1900. évi augusztus hó 15-én.

Gállfi Kálmán,
főszolgabíró.

A legjutányosabb árak!

FARKAS BERNÁT

szobafestő és mázoló
SZÉKELY-UDVARHELY. KOSSUTH-U.

Szíves tudomásul! Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy műhelyemet évről évre a legdivatosabb falfestészeti mintákkal szereltem fel, s így tehát azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy képes vagyok a legkényesebb ízlésnek is — a legjutányosabb árak mellett — a legpontosabban megfelelni.

Nagy gondot fordítok arra, hogy munkálataimmal a t. rendelő közönséget teljesen kielégíthessem, és azokat gyorsan teljesítsem.

Végül van szerencsém köztudomásra hozni, hogy az általam teljesített munkálatokon való esetleges rongálásokat teljesen díjmentesen renoválom.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

Farkas Bernát.

A legjutányosabb árak!

Csak nőket érdekelhet e szenzációs felfedezés!

„Afroditin”

mellszépítő, a háremhölgyek csodahatású laurus-írja, mely visszavarázsolja a női kebel elvesztett ifjui üdőségét, ruganyos teltségét. A testbört bársony-lágyságúvá és selyemfényűvé varázsolja. Ezen csodahatású ír gyógynövényekből készül, tehát semmiféle ártalmas anyagot nem tartalmaz. Egy tégly ára használati utasítással 4 korona. **Törvényesen védve.** A pénz beküldésével vagy utánvétellel megrendelhető a

„Stearoptinum” laboratoriumában: Budapest, VII. kerület, Mexikói-út 88. szám.

„STEAROPTINUM”

Budapesten a katonaságnál orvosilag rendelve.

Biztosan gyógyítja s a fájdalmat rögtön csillapítja bármily sebeknél: vágás, zúzódás, égés, fagyás, mindenféle kelevény, a női emlők gyuladása és gyűlése, a titkos betegségek, kiütések stb.

Egy adag ára használati utasítással együtt 2 korona.

A hatásáért kezességet vállal, a mi ha elmaradna, — a pénzt visszaszolgáltatja a „Stearoptinum” laboratoriuma. A pénz beküldésével vagy utánvétellel megrendelhető a „Stearoptinum” laboratoriumában

Budapest, VII. ker., Mexikói-út 88. II. 25.

(Olaj-sebtapas) Bámulatos gyorsan gyógyító olaj-sebtapas, a mely egyetlen a maga nemében s egy régi család titka.